

Roger Sundholm
Ekonomichef
Ekonomistaben

Datum 2019-03-12 Vår beteckning KS 19/0108 Er beteckning

Kommunstyrelsen

Roger.Sundholm@upplands-bro.se

Remissyttrande över SOU 2018:74 Lite mer Lika - Översyn av kostnadsutjämnings mellan kommuner och landsting

Förslag till beslut

Yttrande, över SOU 2018:74 Lite mer Lika, enligt bilaga 1 till kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad den 12 mars 2019 överlämnas till Regeringen.

Sammanfattning

Regeringen tillkallade i slutet på 2016 en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av systemet för kostnadsutjämnings för kommuner och landsting. Utredningen överlämnade i oktober 2018 sitt slutbetänkande. Samtliga kommuner och landsting är inbjudna att yttra sig över utredningens förslag. Utredningens uppdrag var att utreda och uppdatera kostnadsutjämnings och överväga om det nuvarande systemet i tillräckligt hög grad fångar upp större samhällsförändringar och med anledning av det föreslå förändringar i de delmodeller som finns, nya delmodeller eller om delmodeller ska utgå samt analysera möjligheterna att förenkla utjämnings.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2019-03-12

Ärendet

Den kommunala kostnadsutjämnings består av inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift. Därtill finns en särskild kostnadsutjämnings inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Den föreliggande översynen har fokuserat på kostnadsutjämnings, som i nuvarande förslag är indelad i tio delmodeller.

Kostnadsutjämnings syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden. Systemet är inte tänkt att utjämna för skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet.

Kostnadsutjämnings är kostnadsneutral inom hela kommunsektorn. Staten

skjuter inte till någon del i finansiering, vilket är fallet inom inkomstutjämningsystemet.

Viktigt att poängtera är att kostnadsutjämningsen inte ska ge kompensation för de kostnader man faktiskt valt att ha utan tar sin utgångspunkt i de förväntade kostnaderna givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar. Principerna för kostnadsutjämningsen är att den ska avse obligatorisk verksamhet inom vilken det finns strukturellt betingade kostnadsskillnader av ekonomisk betydelse, kunna beskrivas på ett sätt som är begripligt, inte vara möjlig att påverka och inte påverka lokala beslut, präglas av beständighet över tid samt baseras på aktuella och tillförlitliga data.

Förslag till förändringar

I det föreliggande förslaget omfördelas 2,3 mdkr ytterligare då 196 kommuner (38% av befolkningen) får ett förbättrat utfall.

Effekter av förändringarna för Upplands-Bro kommun

För Upplands-Bro innebär förändringarna, som om de införts 2018, en minskning av kostnadsutjämningsbidraget med 111 kronor per invånare, eller knappt 3,2 mnkr. I nedanstående tabell framgår förändringen per delmodell och därefter följer en kortfattad beskrivning av förändringarna i förslaget per delmodell.

	Idag	Förslag	Förändring
Förskola	2 187	1 973	-214
Grundskola	1 709	1 786	77
Gymnasium	433	342	-91
Kom. Vuxenutbildning	0	66	66
IFO	-82	-19	63
Äldreomsorg	-3 681	-3 712	-31
Kollektivtrafik	526	516	-10
Barn och unga (utgår)	140	0	-140
Befolkningsförändring (Fördelas)	985	967	-18
Bebyggelsestruktur (Fördelas)	-46	-51	-5
Lön (fördelas)	476	668	192
	<u>2 647</u>	<u>2 536</u>	<u>-111</u>

Förskola; delmodellen ändras så att vistelsetidsindex försvinner och ersätts av en socioekonomisk kompensation, ett index för behovsskillnader i förskola och fritidshem, glesbygdskompensation införs, kompensation för kraftig minskning

av antal barn 1-5 år samt att löneutjämnings som varit en egen modell flyttas in i modellen.

Förskoleklass och grundskola; Åldersersättningen är oförändrad, ersättningen ökas för modersmål/svenska som andraspråk, ökad ersättning och uppdatering av kompensation av små skolor och skolskjuts, löner och befolkningsförändring 6-15 år förs över från andra delmodeller till denna delmodell. Det införs ingen socioekonomisk fördelning på grund av Skolkommisionens 6 miljarder som kommer 2020.

Gymnasieskola; Oförändrade åldersersättningar, uppdaterade merkostnader för gleshet, justerad programvalsfaktor ger kompensation för alla elever och 16-18 åringar oavsett om de går i gymnasiet eller inte, uppdaterad prisnivå för IM-programmet, samt att löner och befolkningsförändring 16-18 år överförs till modellen.

Individ- och familjeomsorg (IFO); Variablerna långvarigt ekonomiskt bistånd och arbetslösa utan ersättning tas bort och ersätts av Rädda Barnens Barnfattigdomsmått utifrån hushållets inkomstnivå och ev försörjningsstöd (oavsett nivå eller frekvens), gränspendling till Danmark/Norge, ohälsotal och andel personer över 65+ år. Tätortsbefolkning och svenskfödda med låg utbildning kvarstår inom modellen.

Kommunal vuxenutbildning; Stora behovskillnader motiverar en ny delmodell som består av, förväntat utbildningsbehov för varje kommun, inskrivningsgrad per målgrupp, kommunens sysselsättningsgrad justerar behovet och slutligen snittkostnaden per helårselev.

Äldreomsorg; Uppdaterade och kompletterade merkostnader för hemtjänstresor och särskilda boenden i glesbygd, begreppen sammanboende/ensamboende ersätter gifta/ogifta, (vilket får stora förändringar), löner överförs från lönomodellen och slutligen så är prislapparna per ålder uppräknade, dock utifrån tidigare empiri.

Infrastruktur och skydd; från bebyggelsestruktur förs gator och vägar samt räddningstjänst över till denna nya delmodell.

Kollektivtrafik; Variabler på länsnivå och kommunvis fördelning inom län görs utifrån de tre indikatorerna: antal invånare i tätort, invånardistans och genomsnittligt pendlingsavstånd.

Verksamhetsövergripande; Eftersläpningseffekter, det sker inga förändringar. Total befolkningsminskning 10 år, där fördubblas ersättningen till 200 kronor per invånare. Ökad ersättning för administration, utifrån uppdaterat aktuellt kostnadsläge och ny indelning. Uppvärmning, uppdaterade beräkningar utifrån Boverkets register över energieffektivitet. Byggkostnaderna kvarstår.

Införandebidrag; Avgiftshöjningen i totala förändringen för en enskild kommun begränsas till högst 300 kronor per invånare. Samtliga kommuner är med och finansierar införandebidraget. Bidragsökningar eller

avgiftsminskningar slår igenom fullt ut samma år som förändringarna genomförs.

I yttrandet till Finansdepartementet framgår synpunkter på ovanstående delmodeller mm.

Barnperspektiv

Yttrandet bedöms ha barnperspektivet i beaktande.

Karl Öhlander

Tf Kommundirektör

Roger Sundholm

Ekonomichef

Bilagor

1. Yttrande över SOU 2018:74, Lite mer lika.
2. Remismissivskrivelse
3. SOU 2018:74

Beslut sänds till

- Regeringen